

Maa- ja metsätalousministeriö

LAUSUNTO

kirjaamo.mmm@gov.fi

21.1.2022

Dnro 028/2022

Lausuntopyyntö 4.11.2021, VN/12277/2021

LAUSUNTO LUONNOKSESTA LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA LAEIKSI ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Eläimen hyvinvoinnin kannalta avainasia on eläimen kyky toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan. Ihmisen hoidossa olevan eläimen osalta näitä tarpeita joudutaan lähes väistämättä rajoittamaan niin tuotantoeläinten kuin lemmikkieläinten kohdalla. Lakiluonnoksessa haetaan linjoja tämän rajoittamisen laadulle ja laajuudelle. Varsinaisia parannusehdotuksia suhteessa olemassa olevaan säätelyyn on itse lakitekstissä varsin vähän. Lakiluonnos sisältää kuitenkin mittavat asetuksenantovaltuudet hyvinvointikysymysten yksityiskohtaisemmalle säätelylle eläinlajeittain. Näin lakiluonnos mahdollistaa eläinten hyvinvointia koskevan säädännän kokonaisvaltaisen kehittämisen parempaan suuntaan. Tulevien asetusten valmistelutyössä tulee huomioida poronhoidon näkemykset ja tarpeet, jotka tätä lakuluonnosta valmisteleavassa taustatyössä jäivät vähälle huomiolle. Porotalouden edustus tulee ottaa mukaan kaikkiin poroja koskevien asetusten valmisteluprosesseihin riittävän varhaisessa vaiheessa. Näin voidaan varmistaa, että myös porojen hyvinvointikysymykset huomioidaan asetusvalmistelussa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Luonnoksen luvussa 2.1.4. Käydään läpi muu asiaa koskeva keskeinen lainsäädäntö. Tästä tarkastelusta on unohtunut olennaisena lakina kokonaan pois poronhoitolaki. Poronhoitolain 41 ja 42 §:ssä säädetään porojen suojelusta. Pykälät sisältävät myös koiriin liittyvää keskeistä säädäntöä. Pykälät ovat siinä määrin olennaiset, että niiden lisääminen hallituksen esitykseen on tarpeellista.

5 §:n määritelmä eläinten pysyvästä pitopaikasta on liian tulkinnanvarainen. Pysyvällä pitopaikalla tarkoitetaan pitopaikkaa, jossa eläin viettää pääosan ajastaan. Tätä pääosan aikajännettä ei ole lainkaan kommentoitu. Onko ajassa kyse vuodesta, vuorokaudesta vai eläimen elämästä? Asia tulee olennaiseksi poronhoidossa, jossa poroja pidetään käsittelyn yhteydessä aidoissa kerran pari vuodessa ajallisesti muutamasta tunnista pariin viikkoon sekä porojen talvitarhauksen ja matkailu- ja kilpaporojen kohdalla. Talvitarhauksen yhteydessä poroja pidetään tarhattuna maksimissaan lumipeitteisten talvikuukausien ajan.

8 §:ssä säädetään eläimistä, joita voidaan pitää seura- tai harraste-eläiminä. Poro soveltuu monista syistä erittäin huonosti seuraeläimeksi. Poro on vaativa hoidettava tarhaolosuhteissa. Yhteydenottoja huonokuntoisista kärsivistä tarhaporoista tulee Paliskuntain yhdistykseen säännöllisesti vuosittain. Eri-tyisen suurissa ongelmissa porot ovat eteläisessä Suomessa, jossa osaavaa hoitoa on saatavilla harvoin. Yhteydenottoja tulee myös ulkomailta. Porojen lemmikkinä pitoon liittyy eläinten hyvinvoinnin lisäksi laajempia yhteiskunnallisia ja luonnon olosuhteisiin vaikuttavia seikkoja. Porojen ja muiden sorkkaeläinten loiset muodostavat ristiin tartunnan riskejä, joilla voi olla kohtalokkaita seurauksia paitsi poroille myös luonnonvaraisille eläinlajeille alueilla, joille poroja niiden luontaisilta elinalueilta viedään. Metsäpeuran rotupuhtaustyö vaarantuu niin ikään, jos tarhattuja poroja katoaa maastoon peura-alueilla Suomessa. Nämä seikat tulee huomioida, kun listataan seuraeläimeksi soveltuvien

eläinten pitoa asetusvalmistelussa. Porojen pito lemmikki- tai seuraeläiminä tulee rajoittaa poronhoitoalueelle ja sitoa paliskunnan osakkuuteen muun poronomistuksen tavoin. Näin lemmikkiporojen mahdollisesti aiheuttamat ongelmat ovat poronhoitoalueella hallittavissa ja porojen hyvinvoinnista vastuullinen taho aina tiedossa. Porojen myynti elävänä poronhoitoalueen ulkopuolelle, muutoin kuin välittömästi teurastettavaksi, tulee vastaavasti samoista syistä kieltää.

15-16 §:ssä säädetään kivunlievityksessä kastraation yhteydessä. Myöhemmässä asetusvalmistelussa tulee ottaa huomioon poronomistajien mahdollisuus hoitaa kastraation yhteydessä mahdollisesti tarpeelliseksi tutkittu kivunlievitys käytännön olosuhteista johtuen itse.

22 §:ssä todetaan, että hoidossa olevien eläinten ruokinnasta ja juotosta voidaan antaa tarkempia säädöksiä valtioneuvoston asetuksella. Porojen osalta talvitarhauksessa sekä esimerkiksi matkailukäytössä olevien porojen osalta tarvitaan olosuhteet ymmärtävä asetus, jonka valmisteluun tulee ehdottomasti ottaa mukaan poronhoidon asiantuntemus. Toisaalta asiaan on hyvä saada asetustasoinen säädös, jotta valvontaviranomaisella on mahdollisuus puuttua tarvittaessa ongelmallisiin tapauksiin. Nykykäytännössä on tämän osalta korjaamisen tarvetta. Toisaalta taas poron ominaisuudet erityisesti arktisiin oloihin vuosisatojen kuluessa jalostuneena eläimenä tulee huomioida asetusvalmistelussa. Kokemus osoittaa, että poro ei juo tarjolle tuotua vettä talviaikaan, mikäli saatavilla on puhdasta lunta. Niinpä poron osalta saatavilla tulisi aina olla runsaasti puhdasta lunta tai vaihtoehtoisesti sulaa vettä, silloin kun poroja pidetään tarhattuna, eikä riittävää lumensaantia voida katkoksetta varmistaa. Säädöksessä on huomattava myös poronhoitolain 41 ja 42 §:n säädökset porojen suojelusta.

30 §:ssä säädetään eläinten hoitajien pätevydestä ja koulutuksesta. Asetustasolla annetaan asiasta tarkempia säädöksiä. Tässä yhteydessä tulee muistaa huomioida poronhoitokulttuuri, jossa eläimiin ja elinkeinon liittyvä tietotaito edelleen siirtyy sukupolvilta seuraaville. Perinteiden tiedon rooli on poronhoidossa ratkaisevassa asemassa, eikä sitä ole mahdollista korvata muodollisilla koulutuksilla. Poromatkailussa poron käyttö tulee sitoa samalla tavoin paliskunnan osakkuuteen ja poron omistajuuteen. Tämän elinkeinon on pysyttävä poroihmisten käsissä myös matkailun osalta.

35 §:ssä todetaan, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säädöksiä eläimen pito- paikan ominaisuuksista. Toteamme, että tässä valmistelussa on tarpeen huomioida poroja koskevat erityiskysymykset ja poronhoidon asiantuntemuksen mukana olo tulee varmistaa asetuksen valmistelussa.

41 §:ssä tulisi säätää eläimen vastaanottajalle velvollisuus osoittaa eläimen alkuperä, eli luovuttajan tiedot ja luovuttajalta saadut tiedot. Näin voitaisiin ongelmatapauksissa päästä käsiksi yleistyvään eläintehtailubisnekseen ja siihen liittyvään rikollisuuteen. Ilman eläimen vastaanottajan näyttövelvoitetta eläimen alkuperästä säädös on tyhjä lainkirjain, jonka mahdollisuus vaikuttaa käytäntöihin on olematon.

42 §:ssä kiellettäisiin eläimen luovutus arpajais- tai kilpailuvoittona. Perinne on ollut käytössä porokilpailuissa aina, ja sitä varten on aiemman lain aikana voinut hakea poikkeuslupaa. Poikkeuslupaa haettaessa on taattu, että poroja ei luovuteta palkintona muille kuin paliskuntien osakkaille, eli jo valmiiksi poroja omistaville henkilöille poronhoitoalueella. Mikäli arpavoitto on sattunut poroja omistamattomalle henkilölle, voitto on voittajan toiveen mukaisesti joko myyty huutokaupalla poronomistajalle (jolloin arpavoittaja on saanut poron sijaan huutokaupasta tulevat rahat) tai voittaja on voinut lunastaa voittonsa poronlihana. Poroja on siis luovutettu elävänä ainoastaan poronomistajille. Tämän porokilpailuperinteen jatkumisen mahdollistaminen olisi suotavaa.

64 §:ssä on tarpeen todeta, että poronhoitajalla tarkoitetaan ainoastaan poronhoitolain mukaista henkilöä.

88 §:ssä säädetään ilmoitusvelvoitteita muun muassa sijaisaputyötä tekeville. Tämä on hyvä säädös, mutta edellyttää toimijoiden neuvontaan panostamista. Muutoin syntyy tilanne, jossa sijaisena toimiva henkilö ei tunne lain vaatimuksia ja toimii tietämättään lainvastaisesti.

Muut huomiot

Lakiluonnos sisältää olennaisia väljyyksiä määritelmässä, joita tullaan täsmentämään laajoilla ja yksityiskohtaisilla asetusvalmisteluilla. Asetusten valmisteluun tulee saada tiiviisti mukaan poronhoidon asiantuntemus, sillä olosuhteet porojen osalta ovat varsin toisenlaiset kuin minkään toisen tuotantoeläimen osalta. Lisäksi on syytä huomata, että poroja koskettavat myös seura- ja harraste-eläinten pitoon ja eläinkilpailuihin liittyvät asetukset sekä eteläiseen Suomeen kohdennettuna eksoottisiin eläinlajeihin liittyvät kysymykset, mukaan lukien leviävät loiset ja eläintaudit.

Lakiluonnoksessa jää kokonaan käsittelemättä luonnonvaraisten eläinten käyttö matkailu- ja valokuvaustarkoituksissa. Suomessa harjoitetaan ns. haaskakuvaustoimintaa, jossa luonnonvaraisia eläimiä, pääasiassa maasuurpetoja ja petolintuja, houkuttelevat ravintohoukuttimia käyttäen ihmisten nähtäviksi niiden elinympäristöissä. Toiminta on eläinsuojelullisesti erittäin kyseenalaista, sillä se kokoaa alueille usein luonnottoman suuria petokeskittymiä, jotka puolestaan aiheuttavat vaaraa ja vahinkoja alueen muulle eläinlajistolle. Keskittymät lisäävät riskejä eläintautien ja loisten leviämiseksi ja näin myös suoraan ihmisten terveydelle. Ne aiheuttavat paikallisten poro- ja peurakantojen taantumisen ja luontaisen ravinnon loppumisen. Lisäksi ne kesyttävät petoeläimiä, totuttaen ne ihmisen tarjoamaan ruokaan ja ihmisen läheisyyteen. Tämän myötä ihmisasutuksen tuntumassa liikkuvien petojen määrä kasvaa. Pedoille on hankittava poistolupia ja kantaa kontrolloitava toisten tahojen toimesta. Kyseessä on eläinsuojelunäkökulmasta mittava epäkohta, johon mikään Suomessa voimassa oleva lainsäädäntö ei tarjoa minkäänlaista ratkaisua. Asiaan olisi ehdottoman tarpeellista puuttua eläinsuojelulla. Luonnonvaraisten eläinten laajamittainen ruokinta ja ihmisiin totutus tulisi yksiselitteisesti kieltää lailla.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

POROTILAMATKAILU RY

Uule-Niiles Sara
puheenjohtaja 31.5.2022 saakka
Juha Kujala
puheenjohtaja 1.6.2022 lähtien

ao/jk/sv